

Animals polítics

JORDI CASTELLET I SALA
649 284 074
Tebleg, escriptor, professor i conferenciant

Animals socials, potser millor. En realitat, *zoon politikon* era l'expressió aristotèlica en la seva obra ètica i política. En l'Ètica per a Nicòmac, sembla que pensava en Alexandre, que havia de fer-se molt gran, quan sostenia que «un jove no escolta de bon grat les lliçons de ciència política, perquè no compta amb cap experiència de la vida i, a més, com que pateix d'una tendència de deixar-se portar per les seves passions, l'estudi no li reportarà cap mena de profit.» Cal comptar que Aristòtil no gaudí mai de la ciutadania grega, no pertanyia a la polis, per molt que va ser comptat com un alumne avantatjat del seu mestre Plató (+347 aC), característica aquesta que no li va servir per heretar la seva acadèmia, sinó que es complaïa en llegir, estudiar i escriure, sens dubte el plaer més gran al que algú pot lliurar-se. Esclau per tant, en el sentit de no-ciudadà; mestre del Magne, guia de pensament; l'una no treu l'altra.

El pensador d'Estagira, la seva polis natal, no en va tenir prou amb la descripció del món en què va viure, sinó que es va interrogar sobre el millor sistema de govern de què podia gaudir la societat en què viuen les persones, tot plegat amb la finalitat de poder desplegar una vida bona. El filòsof estava ben convençut que la gent necessita participar activament en el funcionament de la seva comunitat, sentint-se'n part, enlloc de considerar-se com a simples súbdits sota el poder d'un govern distant i fins a quin punt desconegut, desinteressat pels afers concrets i senzills de la gent del carrer.

Aquí rau la importància d'una bona comunicació, no tan sols de dalt a baix, sinó de tort i de través, de presa de decisions consensuades, de poder prendre el pols al sentir de la gent de peu. Certament que en tota societat s'haurà d'establir una jerarquia, un ordre del mateix govern. L'assemblearisme no resulta pràctic a l'hora de la veritat i tendeix a respondre únicament a qui més crida, als capricis del més seductor, del qui parla millor, sovint presentant qüestions complicades com de senzilla solució, del que anomenem actualment com a populisme. Tampoc no són acceptades formes de govern presidencialistes, ni tiranes, ni tampoc absolutistes, monàrquiques o cacics (Coh 5,7).

L'Església no s'estalvia aquestes temptacions. Per un costat, ha d'articular una base molt ampla, malgrat tot, popular i fins a quin punt indeterminada, amb uns difusos confins. Sovint hi ha qui creu que la seva opinió s'ha de convertir en dogma, sense tenir present la multitud de pensaments diversos que es donen en el si comunitari. El Concili Vaticà II va articular una famosa definició del sentit de la fe dels fidels, aquell sentit infal·lible que el sant pare pot pronunciar en moments puntuals de la història, quan diu que «el conjunt dels fidels de l'Església, amb el suport de la unció de l'Esperit Sant, no es pot equivocar, és perfectament infal·lible, quan

s'expressa en qüestions de fe i de costums» (LG 12). Per aquesta raó, el bisbe de Roma, el papa Francesc, ha endegat un procés, redundant, sinodal sobre la sinodalitat, preguntant al conjunt del poble fidel quines són les millors opcions per encarar el futur de la institució encarregada d'anunciar l'Evangeli al món contemporani, tocant punts com ara el ministeri sacerdotal; qüestions teològiques i canòniques; bisbes, vida consagrada, agregacions eclesials i debats ètics sobre la taula.

Per una altra banda, la temptació de l'autoritarisme continua planant sobre la vida de l'Església, sobretot quan aquesta s'experimenta a si mateixa amenaçada per les pressions del secularisme, per la desídia del molts fidels que, veient com se'ls barra el pas a la seva participació i opinió, deixen caure la seva aportació de vida, en un món tan canviant i desorientat davant tantes ofertes, que evoluciona amb tanta rapidesa. S'ha de reconèixer que la jerarquia eclesiàstica no se sol trobar còmoda davant d'una societat de caire líquid, que flueix, que sembla haver abandonat els fonaments, que no vol mantenir cap dogma, ni cap afirmació com intocable, sinó que acaba centrant l'atenció en el propi jo com indiscutible.

En el context europeu, on la societat es concep a si mateixa en una constant autofundació evolutiva, on l'únic valor indiscutible és la persona humana, i encara, cal que l'Església continuï presentant la seva proposta d'humanitat salvada i redimida per Crist, on ningú no sigui exclòs, on no es considerin humans de segona categoria, potser humans no personals, quan aquests són considerats únicament com a peces de l'engranatge econòmic i mercantil. La Unió Europea farà bé de capbussar-se repetidament i insistent en les seves fonts d'inspiració més autèntiques per retrobar la seva veritable identitat i continuar essent l'aixopluc per al nombre més gran de població que viu en pau, seguretat i llibertat, malgrat tot.

